

Víctima: Macià Estaràs Cantallops
Autoria: Joana Fiol Estaràs

Carta al meu *tio* Macià Estaràs Cantallops

En Macià somriu sense que el gest li arribi als ulls. Tenia un somriure tan lluminós i vertader que sempre sabies quin era el seu vertader estat d'ànim. I aquesta vegada el seu posat és de postís.

- No vos preocupeu, mumare. Avui horabaixa ja seré aquí.
- Que has fet res, Macià? Què volen aquesta gent?
- Mumare, no passeu pena, jo no he fet res... Ells ja saben a qui venen a cercar. Fins avui horabaixa.

Aquestes foren les darreres paraules d'en Macià Estaràs Cantallops a la seva mare, n'Antònia, la meva padrina.

Fou abans del 23 de juliol quan un grup de falangistes et vengué a cercar a la casa familiar del carrer d'Orient a la barriada de Can Capes i... Poca cosa més sabem de tu. La meva mare, Catalina, ho recorda ben bé perquè dia 23 va néixer en Biel, el meu germà i el teu primer nebot, que ja no vares ser a temps de conèixer.

Tenies 20 anys i feies de barber al cafè Can Capes del carrer Aragó. Rialler, xerrador, extravertit, de la broma fàcil... Així és com et recorda tothom. La família mai ha tengut constància que militassis a cap sindicat o partit polític. No hi va haver cap prova, paper o fullet que et relacionàs amb cap moviment quan registràrem la teva habitació en veure que no tornaves. Potser havies sentit converses compromeses, potser havies fet algun comentari incòmode o potser, seguint la versió oficial que ha donat la família durant molts d'anys, foren els germans falangistes d'una al·lota amb qui havies tengut algun tipus de relació que no fructificà.

Suposam que fores retingut a la Provincial o a Can Mir i, gràcies a la tasca feta pels historiadors, sabem que ingressares a la presó de Bellver el 5 de setembre del 36. Allà tornares a fer de barber i, fins i tot, enviaves una carta i uns doblers per ajudar a comprar l'indiot per celebrar Nadal. No rebérem cap altra carta més.

No hi havia notícies, la meva padrina embogia per l'absència del seu fill i ja no sabia a quina porta trucar. Sempre esperà el teu retorn, fins i tot en el seu llit de mort, des d'on et cridà fins al seu darrer alè.

La teva germana Catalina, ma mare, rebé, emperò, una informació que va marcar la família i que és el motiu pel qual jo, la teva neboda Joana, a qui no has conegut, t'escric

aquests mots de tot cor. Sembla que al gener del 37 un familiar et trobà a l'estació de tren mentre, amb un somriure a la boca, li deies que vos duïen a Porreres. No semblà que estiguessis preocupat, més aviat excitat, nerviós pel que suposava sortir dels murs de la presó de Bellver. No sabem si aquest familiar ens digué la veritat o simplement era una mentida pietosa perquè no et continuàssim cercant.

Després del gener del 37, el silenci per sempre més.

Et semblarà estrany Macià que, des del 2017, les meves cosines, na Paquita i n'Antònia, i jo et cerquem i ens hàgim posat en contacte amb Memòria Històrica. Només puc dir-te que volem saber la veritat, per què et detingueren, per què vares desaparèixer i on és el teu cos. Volem complir el darrer desig de la meva padrina i que descansin plegades les vostres restes.

Ens sembla tan injust el que et va passar, que les cosines, les meves filles i jo volem ajudar a estirar el fil d'aquest gran embolic, que arriba una mica tard, però arriba perquè el teu record i el d'altres com tu no s'esvaeixi en la boira de l'oblit.

La teva neboda,
Joana Fiol Estaràs